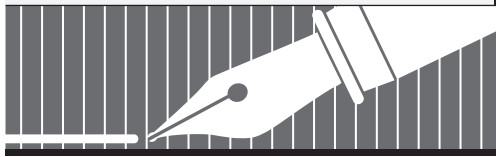

Redakcijos skiltis

Gėlė Motinai, mamai,
angelui sargui

Motinos diena skirta ir moteriai, kurios dar niekas nevadina mama. Moteriai, kuri laukiasi. Skaičiuoja nėštumo savaites. Štai praėjo dar viena. Štai pirmieji kūdikio judesiai. Ši moteris jau dabar yra motina. Nors tai žino tik patys artimiausi. Ji vos ne kasdien skaičiuoja savo vaikelio priaugtus gramus. Ir jau rūpinasi būsimu vežimuku. Kad kada nors, išėjus į gatvę, jos vaikelis kryžstautų pačiuose gražiausiuose pirmuosiuose „ratuose“. Ji ir bijo, ir džiaugiasi, ir laukia. Ji kupina pačių įstabiausių emocijų. Ir taip devynis laukimo mėnesius. Kol savo vaikelio sulauks. O tada motinos gyvenimas taps didžiuoju laukimu. Pirmosios šypsenos. Pirmojo dantuko. Pirmojo žingsnio ir klasės. Vis pirmojo. Niekada - paskutiniojo. Amžinai laukimas ir baimė. Kad ko negero neatsitiktų. Jau suaugusiems sūnums, dukroms.

► Visada jaučiame
Mamą šalia. Kaip patį
patikimiausią angelą
sargą, kuris niekada
nepaliks mūsų

Motinos diena skirta ir tai mergytei, kuri sūpuoja, glėbesčiuoja lėles, zuikius, meškučius. Instinktyviai juos priglaudžia taip, kaip ir suaugusios mamos. Motinystė yra stebuklingas ir niekada galutinai neištiriamas fenomenas. Visur, kur yra gamta, yra ir motinos prisilytėjimas. Švelniai. Atsargiai. Kad nesužeistų. Būtent taip - švelniai, atsargiai, kad nesužeistų, privalėtų tekėti ir mūsų gyvenimai. Be karų, krizių, bauginimų ir suiručių. Tačiau motinų niekas neklauso. Jos pagerbiamos ne išklaušymu, pritarimu, bet gėlėmis. Ir taip mamos per amžių amžius eina. Su gėle ar be gėlės per savotiškus „pragarus“. Skauda, kai vaikui nesiseka. Skauda, kai vaikas toli. Skauda tiesiog, nes labai skauda. Nes ne visada gali savo vaiką uždengti, užstoti. Mamos prigimtis tiesiog sudurstyta iš džiaugsmo ir skausmo. Nieko nepakeisi. Toks mamų likimas. Mūsų mamų. Tad išperkame jų sunkią misiją bent gėlėmis. Bent viena diena metuose. Kai jas iš naujo pamatome. Kitokias. Su neatkoduojama paslaptimi. Gal mamos nėra, bet vis vien ją prisimename. Jos vaizdinsys tai priartėja, tai tolsta. Bet visada jaučiame ją. Kažkur šalia. Kaip patį patikimiausią angelą sargą. Jis niekada nepaliks mūsų. Ir pasiaiškintų paprastai. Be savo vaiko, nieko brangesnio neturi.

Motinystė kartais pravardžiuojama perekšliškumu. Pseudointelektualai tyčiojasi iš įvairiausių mamų forumų. Kalbama apie išmintingą ir neišmintingą mamytę. Brandžią - nebrandžią. Pedagogiškai raštingą ir nelabai. Bet mama nėra formulė. Nėra apskaičiuojamas koeficientas. Mama yra tiek daug, kad jai per ankšti visi forumai. Ir per ankštos visos formuluošės. Tai instinktyviai jaučia jos vaikas. Net ir labai sutrikęs, jis glaudžiasi prie mamos. Niekas jam jos neatstoja. Joks globėjas ar pedagogikos profesorius. Tad visiems labai palengvėtų, jei tiesiog subtiliai gerbtume motinystės fenomeną. Kaip paukštei lizde kuo mažiausiai trukdytume. Kad jos vaikams nepritrūktų darželių, mokyklų. Kad mamoms nepritrūktų geranoriškų darbų. Kad visi džiaugtumės, jog Lietuvos atžalynas auga. Su iškritusiais ar dar neiškritusiais pieniniais dantukais. Be motinų jis paprasčiausiai negimtų. Jos visos vertos gėlių. Už padovanotus gyvenimus.

Baltoji knyga (Kokia ES bus 2025 m.?)IV

V.Radžvilas: atėjus momentui x apolitiški žmonės bus sutelkti kovai

Iš ES vadovų retorikos „Brexit“ atveju galima manyti, kad pasirinkus dviejų greičių Europos kelią, antrojo greičio šalims veikiausiai būtų sudarytos kuo nepatogesnės sąlygos. Kita vertus, dauguma valstybių narių nepritaria federacijos steigimui. Ar nėra tikroji Baltosios knygos (Europos Komisijos prezidento Žano Klodo Junkerio (Jean-Claude Juncker) pristatytų prekių scenarijų dėl Europos ateities) intencija išlaikyti status quo, kurį valstybės neva pačios išsirinktų?

Vytautas RADŽVILAS
VU profesorius, filosofas

Vėl turiu sugrįžti prie sovietinių laikų. Tai yra pažįstamas šantažas, kurį M. Gorbačiovas taikė atsiskyrusiai Lietuvai. Kai tik prasidėjo respublikų atsiskyrimas, buvo žaibiškai priimtas Išstojimo iš Sovietų Sąjungos įstatymas, kuris pagrįstai buvo vadintas Neištotojimo įstatymu. Jo esmė buvo ta, kad teoriškai išstoti buvo įmanoma, bet išstojimas buvo apipintas tokiomis sudėtingomis sąlygomis, kad praktiškai jis nebuvo įmanomas. Tai, kad ES politinis elitas griebiasi tokios pačios spaudimo ir net šantažo taktikos, yra vienas grėsmingiausių, desperaciją liudijančių ženklų. Rezultatas būtų tik vienas - paspartėtų Europos Sąjungos byrėjimas.

Apskritai šis kelias yra išsėmęs, nes tai yra logiška minėtos taktikos pabaiga. Atkreipkime dėmesį, kad kiekvieną kartą, kai Europos tautos demokratiškai atmesdavo kokias nors integracijos iniciatyvas, pavyzdžiui, Konstituciją Europai, kiekvieną kartą buvo griebiamasi užkulisinių manevrų, tų pačių projektų stūmimo kitomis formomis, net - pakartotiniais referendumais. Tokiais veiksmais saujelė žmonių mėgina lemti Europos šalių likimą be jų tautų valios. Jeigu bus mėginama eiti šiuo keliu, tas valstybių narių sukilimas išsižiebs tik dar greičiau.

Kita vertus, Europai užtenka kalbėti apie tariamas autoritarinio ir nacionalistinio sukilimo bangas. Sukilimas vyksta ne prieš Europos Sąjungą, bet prieš nedemokratišką jos santvarką ir struktūrą. Europos tautos per šimtmečius gynė savo laisvę ir yra įpratę gyventi laisvai. Neįvertinama, kad Europa vis dėlto yra ne Azija, ir čia įdiegti niekieno nerenkamo ir nekontroliuojamo politinio biuro modelį yra iš esmės neįmanoma.

Beje, daugiau nei paviršutiniška manyti, jog didžiausia grėsmė Europos šalims yra terorizmas. Tikroji grėsmė yra politinis islamas, o terorizmas - tik viena jo išraiška. Matome tai, kas ne kartą įvyko ne vienoje Europos šalyje: viskas prasideda nuo smurtinės teroristinės veiklos, bet tokio tipo organizacijose anksčiau ar vėliau susiformuoja politinis sparnas, kuris savo tikslų pradeda siekti išoriškai taikomis teisinėmis ir demokratinėmis priemonėmis. Teroristai yra tik ledkalnio viršūnė. Jie bus naudojami ir turės reikšmę tik ypatingais momentais, kai reikės destabilizuoti padėtį, siekiant išgauti daugiau politinių nuolaidų imigrantų bendruomenėms. Išaugti iki to supratimo yra nelengva, nes reikia turėti iš tiesų politinį mąstymą; kultūrinis mąstymas tam nėra tinkamas.

Ne taip seniai skaičiau vienos lietuvių rašytojos, gyvenančios Londone, mintis. Savo straipsnyje ji nuosirdžiai aiškina, kokie jai gražūs Londone esantys įvairių tautų kvartalai. Grynai žmogišku pavidalu galėčiau pasakyti, kad man jie irgi gražūs. Bet, mąstant ne buitinėmis, o politinėmis kategorijomis, reikia pasakyti, kad negalima žaisti sveiko proto korta ir nuolat kartoti „ne visi musulmonai - teroristai“. Aišku, kad jie visi nėra ir negali būti teroristai.

Šiuo atveju esminė yra pasaulėžiūra, kurioje glūdi ir politinė dimensija. Londone ar kur kitur kebabus pardavinėjantis išeivis iš bet kurios šalies gali visiškai nesidomėti politika. Bet kažkur mečetėje dirbujasi žmonės, kalbantys apie šventą džihadą reikalą ir musulmono pareigas. Ir atėjus momentui x pas tą tik savo versliuku besidomintį asmenį ateis toks žmogus ir primins jam jo kaip musulmono pareigą dalyvauti šventajame kare. Galbūt pirmiausia paragins skirti dalį savo pajamų šiam reikalui, galbūt augant tokių išeivių kritinei masei ateis metas, kai reikės ir tikrų kareivių. Todėl atėjus momentui x apolitiški, savo privačiais užsiėmimais ir šeimos reikalais besidomintys žmonės bus sutelkti kovai. Visa tai yra ne teoriniai svarstymai.

Neturintys politinės nuovokos humanistai tiesiog neišmano politinės istorijos. Jie neprisimena, kad, pavyzdžiui, carinėje Rusijoje vadinamoji bolševikų partija iš pradžių buvo palyginti negausi grupelė žmonių. Bet būtent ji parodė, kad gerai organizuota ir savo sieki žinantį mažuma gali nuversti kalnus. Ta grupelė užgrobė milžinišką valstybę ir dešimtmečiams įvedė vieną žiauriausių totalitarinių režimų pasaulio istorijoje.

Galų gale aš turiu teisę kalbėti ir iš asmeninės patirties. Sąjūdžio laikais teko lankytis Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose, taip pat kitakalbių dominuojamoje Vilniaus gamyklose. Pokalbiai kartais būdavo šiek tiek įtempti, bet visai draugiški. Kiekvienu

atveju jie buvo taikūs ir nepranašavo jokios grėsmės. Tuose susitikimuose dalyvavę žmonės buvo lygiai tokie patys kaip šiandien Londone ar kur kitur gyvenantys musulmonai. Jie buvo toli nuo politikos, jiems nelabai rūpėjo Sąjūdis, bet vis dėlto reikėjo jiems paaiškinti mūsų tikslus. O kas nutiko, kai Lietuva paskelbė nepriklausomybę? Tie puikūs žmonės sausio 5 dieną atsidadė prie Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos ir ją šurmavo. Tie puikūs žmonės rengė tūkstantinius protesto mitingus prieš Lietuvos nepriklausomybę Vilniaus širdyje, prie Sporto rūmų.

tu, kai centrinėje sovietų spaudoje virė karštos diskusijos dėl perestroikos prasmės ir tikslų, buvo kalbama apie aštriausias šalies problemas, Lietuvos žiniasklaida ir socialiniai mokslininkai toliau mechaniškai kartojo sovietinės ideologijos frazes. Ir šiandien nors didžioji Vakarų žiniasklaidos dalis sovietiniu stiliumi švaistosi nacionalizmo, populizmo ir panašiomis ideologinėmis etiketėmis, tikrai galima rasti straipsnių, kurie objektyviai ir pakankamai giliai nušviečia dabartinės krizės priežastis. O Lietuvoje nėra bent kiek gausesnių tokių straipsnių vertimų. Mūsų žiniasklaidoje

► VEIDRODIS. Kalbant apie Lietuvos vaizdą, jis stubinamai primena tai, kas vyko prasidėjus Michailo Gorbačiovo perestroikai iki Sąjūdžio (1990 m. sausio 11 d., Vilnius)

Politinis diletantizmas pirmiausia ir yra nesugebėjimas suprasti, kas yra politinė mobilizacija ir kaip iš visiška taikaus žmogaus galima padaryti pavojingą priešą. Tai, kad net aukščiausio rango Europos politikai nesugeba to suprasti, yra neįtikėtino intelektualinio nuosmukio apraška. Manau, kad viena svarbiausių šio nuosmukio priežasčių yra ne tiek išsilavinimo ar žinių stoka, kiek ideologinis aklumas. Ideologinio mąstymo skiriamasis bruožas yra aklumas akivaizdžiausiems tikrovės faktams.

Taigi, turėdami tokią patirtį ir mąstydami, lietuviai privalėtų ta patirtimi dalytis su ES partneriais ir bendradarbiaudami su Vidurio Europos šalimis, padaryti viską, kad būtų sugrįžta prie sveiko proto ir atgimtų bent savisaugos instinktas. Problema ta, kad tam nėra pasirengta nei moraliai, nei intelektualiai.

Apskritai kalbant apie Lietuvos vaizdą, man jis stubinamai primena tai, kas vyko prasidėjus Michailo Gorbačiovo perestroikai iki Sąjūdžio. Tuo me-

netgi galima įžvelgti tendenciją slėpti gyvybiškai svarbią informaciją - elementariausius faktus apie tai, kas vyksta Europos šalyse. Skaitydami apie Donaldą Trampą (Donald Trump), M. Le Pen, G. Vildersą, kitus tautiškai nusiteikusius politinius lyderius, pasijauti sugrįžęs į sovietmetį - net žodynas beveik nesisikia. Jį papildė tik vienas kitas žodis, kaip *ksenofobija*, o visa kita - *ekstremistai, radikalai, nacionalizmas* - jau girdėta. Sąjūdis irgi buvo *ekstremistai, radikalai, nacionalistai, šovinstai, netgi - fašistai*.

Grįžtant į Europos kontekstą, po konflikto Nyderlanduose Turkijos prezidentas Redžepas Tajipas Erdoganas (Recep Tayyip Erdogan) Nyderlandams apibūdinti pavartojo žodyną, vartojamą Europos kairiųjų jėgų. Tad galima kalbėti apie agresyviojo islamo, turinčio aiškių politinių tikslų Vakarų pasaulyje, ir šį pasaulį siekiančių sugriauti marksistinių jėgų pačioje Europoje sąjungą.